

ĐẠI TƯỚNG VÕ NGUYỄN GIÁP NHÀ QUÂN SỰ LỖI LẠC, NHÀ SỬ HỌC TÀI BA

GENERAL VO NGUYEN GIAP
A BRILLIANT MILITARY STRATEGIST A TALENTED HISTORIAN

NGUYỄN VĂN ĐỨC^(*)

TÓM TẮT: Đại tướng Võ Nguyên Giáp là thầy giáo dạy sử đi làm cách mạng, ông đã đem những kiến thức uyên thâm của mình hóa thân vào quá trình hoạt động, từ đó hình thành những tố chất cần có của vị một tướng tài. Những tố chất ấy đã được bộc lộ trong thực tiễn cách mạng Việt Nam, trước khi Hồ Chí Minh chính thức ký Sắc lệnh phong quân hàm Đại tướng, đồng thời giao nhiệm vụ Tổng chỉ huy Quân đội quốc gia và Dân quân tự vệ cho Võ Nguyên Giáp. Các chiến dịch lớn sau đó, Đại tướng Võ Nguyên Giáp đều được Đảng, Hồ Chí Minh giao nhiệm vụ chỉ huy, và đều giành thắng lợi mà các đỉnh cao là chiến thắng Điện Biên Phủ chấn động địa cầu và sau đó là giải phóng miền Nam, thống nhất nước nhà. Đó là những minh chứng khẳng định Đại tướng Võ Nguyên Giáp vừa là nhà quân sự lỗi lạc, vừa nhà sử học tài ba.

Từ khóa: Hồ Chí Minh, Võ Nguyên Giáp, thầy giáo dạy sử, thực tiễn cách mạng Việt Nam, chiến thắng Điện Biên Phủ.

ABSTRACT: General Vo Nguyen Giap was a history teacher who then joined and led the revolution. He brought his profound knowledge into the revolution, thus forming the necessary qualities of a competent general. These qualities were unveiled in the practice of Vietnam's revolution before Ho Chi Minh officially signed the decree to confer Vo Nguyen Giap as a High-ranking General, at the same time assigned him as General Commander of the National Army and Ministry of Defense. Vo Nguyen Giap. In all major campaigns afterwards, General Vo Nguyen Giap was designated by the Party and Ho Chi Minh to act as commander and won all victory, with Dien Bien Phu victory, stirring up the world, as a pinnacle and after that liberation the South for national reunification. These evidenced that General Vo Nguyen Giap was both a brilliant military strategist and a talented historian.

Key words: Ho Chi Minh, Vo Nguyen Giap, history teacher, practice of Vietnam's revolution, Dien Bien Phu victory.

^(*) ThS. Trường Đại học Văn Lang, nguyenvanduc@vanlanguni.edu.vn, Mã số: TCKH10-06-2018

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Đã có nhiều nhà nghiên cứu, nhà sử học, nhà văn, nhà thơ, nhà quân sự,... ở trong và ngoài nước viết về Đại tướng Võ Nguyên Giáp. Tuy nhiên, đây là một đề tài mở, rất mở. Nhân dịp kỷ niệm 107 năm ngày sinh của Đại tướng Võ Nguyên Giáp (25-8-1911 - 25-8-2018), tác giả mong muốn góp tiếng nói hòa chung vào dòng chảy ấy để bày tỏ niềm tự hào, lòng biết ơn, sự kính trọng và ngưỡng mộ đối với Đại tướng: từ thầy giáo dạy sử trở thành Tổng chỉ huy Quân đội nhân dân Việt Nam.

2. ĐẠI TƯỚNG VÕ NGUYỄN GIÁP NHÀ QUÂN SỰ LỖI LẠC, NHÀ SỬ HỌC TÀI BA

Hồ Chí Minh rất thận trọng trong việc dùng người, đặc biệt là dùng người vào “việc quân”. Trước khi đặt trọng trách chỉ huy toàn quân lên vai thầy giáo dạy sử, Hồ Chí Minh từng bước giao nhiệm vụ cụ thể cho các thuộc cấp để thử thách, so sánh, cân nhắc, lựa chọn.

Đầu tiên phải kể đến bậc “phú hào” về khả năng quân sự - Lê Thiết Hùng. Vào khoảng tháng 12-1940, lúc còn ở Tĩnh Tây (Quảng Tây, Trung Quốc), Hồ Chí Minh nói với Lê Thiết Hùng: Đồng chí sẽ nhận một công tác quân sự. Công tác quân sự mà Hồ Chí Minh giao cho Lê Thiết Hùng (đầu tháng 10-1941) là cùng với Lê Quảng Ba, Hoàng Sâm phối hợp mở lớp huấn luyện quân sự. Khoảng nửa tháng sau, Người yêu cầu Lê Thiết Hùng, Lê Quảng Ba báo cáo về việc thành lập đội vũ trang và chỉ định Lê Thiết Hùng làm chính trị viên, Lê Quảng Ba làm đội trưởng, Hoàng Sâm làm đội phó. Người nói với Lê Thiết Hùng: “Trước chú quen chỉ huy hàng ngàn người,

bây giờ chú thử chỉ huy chục người xem khác nhau chỗ nào?” [1, tr.132]. Đầu tháng 11-1941, Người đến dự lễ thành lập đội vũ trang đầu tiên ở Cao Bằng và trao cho Lê Thiết Hùng, Lê Quảng Ba một tờ giấy ghi 10 điều kỷ luật của đội và những nguyên tắc hoạt động của đội. Quá trình hoạt động có chuyện hai đội viên của đội tự ý giết một tên mật thám. Người đã gọi đội trưởng Lê Quảng Ba cùng hai đội viên đó lên để kiểm điểm phê bình vì không tuân thủ kỷ luật. Năm 1948, Lê Thiết Hùng được phong quân hàm Thiếu tướng, cùng đợt phong hàm Đại tướng cho Võ Nguyên Giáp.

Trong khi đó, Võ Nguyên Giáp, Phạm Văn Đồng, Phùng Chí Kiên, Đặng Văn Cáp được Người triệu tập bàn việc mở lớp huấn luyện để chuẩn bị về nước. Sau khi kết thúc lớp huấn luyện chính trị, Người phái Võ Nguyên Giáp, Phạm Văn Đồng trở lại Tĩnh Tây hoạt động. Cuối tháng 6-1941, Người yêu cầu Võ Nguyên Giáp, Phạm Văn Đồng chọn một số thanh niên Cao Bằng đi học lớp vô tuyến điện ở Liễu Châu (Trung Quốc). Đầu tháng 12-1944, Người triệu tập Võ Nguyên Giáp, Vũ Anh đến Pác Bó để báo cáo tình hình và chỉ định Võ Nguyên Giáp đảm nhiệm công tác thành lập lực lượng vũ trang tập trung. Hôm sau, Võ Nguyên Giáp và Lê Quảng Ba gặp Người để thông qua kế hoạch thành lập đội. Người thêm hai chữ “Tuyên truyền” vào tên Đội Việt Nam giải phóng quân. Ngày 22-12-1944, Đội Việt Nam tuyên truyền giải phóng quân được thành lập, do Võ Nguyên Giáp chỉ huy.

Sau khi Đội được thành lập, Hồ Chí Minh chỉ thị: Đội phải xây dựng kế hoạch tổ chức một trận đánh để cổ vũ khí thế đấu

tranh của toàn dân tộc. Dưới sự chỉ huy của Võ Nguyên Giáp, Đội thảo luận kỹ các phương án đánh địch và Ban chỉ huy Đội quyết định “phải tập kích vào đồn trại của địch để chiếm lấy đạn dược” [2, tr.129], mục tiêu là đồn Phai Khắt và đồn Nà Ngần. Hai trận đánh đầu tiên này, quân ta đã toàn thắng, tiêu diệt và bắt sống toàn bộ quân địch, thu được nhiều vũ khí, quân trang; và quan trọng hơn là thực hiện đúng yêu cầu của Hồ Chí Minh: Trận đầu nhất định phải thắng lợi. Ở đây, bản lĩnh chỉ huy quân sự của thầy giáo dạy sử Võ Nguyên Giáp được thể hiện một cách xuất sắc.

Tháng 2-1945, Hồ Chí Minh biên dịch cuốn sách *Phép dùng binh của ông Tôn Tử* được Việt minh xuất bản. Trong mỗi chương, Hồ Chí Minh đều chỉ ra phong cách, tiêu chuẩn của người tướng, người chỉ huy. Đó là cơ sở lý luận để Người lựa chọn Tổng chỉ huy quân đội. Cách mà người chỉ huy sử dụng trong hai trận đánh đồn Phai Khắt, Nà Ngần rất phù hợp với *Phép dùng binh của ông Tôn Tử*.

Gần một năm sau ngày toàn quốc kháng chiến, ngày 07-10-1947, quân Pháp mở đợt tiến công lên Việt Bắc hòng tiêu diệt chủ lực ta và phá cơ quan đầu não của cuộc kháng chiến. Ngày 11-10-1947, Hồ Chí Minh chủ trì cuộc họp Đảng đoàn Chính phủ để thảo luận kế hoạch chuẩn bị đối phó cuộc tấn công của Pháp. Chiến dịch bảo vệ chiến khu Việt Bắc mang tên Chiến dịch Việt Bắc thu-đông do Bộ Tổng chỉ huy chỉ huy trực tiếp, Võ Nguyên Giáp là chỉ huy trưởng. Ngày 20-12-1947, chiến dịch kết thúc. Đây là chiến dịch đầu tiên giành thắng lợi có ý nghĩa chiến lược của lực lượng vũ trang nhân dân Việt Nam

trong cuộc kháng chiến chống Pháp, tạo ra bước ngoặt quan trọng, góp phần đưa cuộc kháng chiến của dân tộc ta phát triển sang một thời kỳ mới. Vì vậy, sau chiến dịch, Hồ Chí Minh chủ trì phiên họp Hội đồng Chính phủ bàn về một số vấn đề nhân sự, việc phong quân hàm cho một số tướng lĩnh,... Được sự nhất trí của Hội đồng Chính phủ, ngày 20-1-1948, Người ký sắc lệnh số 110-SL, phong quân hàm Đại tướng cho ông Võ Nguyên Giáp - Tổng chỉ huy Quân đội quốc gia và dân quân tự vệ, kể từ ngày 20-1-1948. Trong buổi lễ phong quân hàm, Người phát biểu: “Nhân danh Chủ tịch nước Việt Nam dân chủ cộng hòa, trao cho chú chức vụ Đại tướng, để chú điều khiển binh sĩ làm tròn sứ mạng mà quốc dân phó thác cho” [3, tr.159]. Lúc đó, Đại tướng mới 37 tuổi.

Lễ phong quân hàm cấp tướng được công bố trên Đài Tiếng nói Việt Nam, có một phóng viên phương Tây hỏi Hồ Chí Minh vì sao một lúc phong nhiều tướng, tá như vậy? Việc phong cấp này dựa theo những tiêu chuẩn nào? Bác đã trả lời rất thực tế, ngắn gọn, chắc nịch và giản dị là: Đánh thắng Đại tá phong Đại tá; đánh thắng Thiếu tướng phong Thiếu tướng; thắng Trung tướng phong Trung tướng; thắng Đại tướng phong Đại tướng.

Sự kiện này chứng tỏ bản lĩnh chỉ huy của thầy giáo dạy sử được thể hiện ở một tầm cao mới. Bản lĩnh của vị tướng tài ba còn được chứng minh tiếp bằng những chiến công hiển hách trong cuộc kháng chiến chống Pháp và chống Mỹ đến ngày toàn thắng.

Đỉnh cao thắng lợi của kháng chiến chống Pháp là chiến thắng Điện Biên Phủ. Bộ chính trị chỉ định Đảng ủy mặt trận và thành lập Bộ Chỉ huy chiến dịch do Đại tướng Võ Nguyên Giáp làm Bí thư Đảng ủy kiêm Chỉ huy trưởng chiến dịch. Trước khi ra trận, Hồ Chí Minh giao nhiệm vụ: Trận này rất quan trọng, chắc thắng thì đánh, không chắc thắng thì không đánh, vì bại là hết vốn. Trong Binh pháp Tôn Tử có nói: “Tướng giỏi mà chúa cho tướng rộng quyền” [4, tr.563]. Theo đó, Người căn dặn: Tướng quân tại ngoại, giao cho Chủ toàn quyền. Có vấn đề gì khó khăn, bàn thống nhất trong Đảng ủy, thống nhất với cố vấn thì cứ quyết định rồi báo cáo sau. Tại mặt trận Điện Biên Phủ, lúc đầu quân ta quyết định vận dụng phương châm “*đánh nhanh, thắng nhanh*”, tập trung toàn bộ chủ lực, tổ chức hiệp đồng giữa các binh chủng, mở cuộc tiến công từ một số hướng, tiêu diệt toàn bộ quân địch trong thời gian ngắn. Tuy nhiên, sau khi thị sát nắm rõ tình hình thực địa, Đại tướng Võ Nguyên Giáp đã quyết định thay đổi. Lý do là đánh nhanh không chắc thắng. Trên thực tế chiến trường, chỉ trong thời gian ngắn, địch đã tăng cường không phải là lâm thời phòng ngự nữa mà đã trở thành tập đoàn cứ điểm kiên cố. Trong khi đó, trình độ thực tế của bộ đội ta lúc bấy giờ chưa thể áp dụng được cách đánh nhanh thắng nhanh. Đại tướng cho rằng, đây là quyết định khó khăn nhất trong cuộc đời chỉ huy của mình. Ông đã thực hiện đúng lời căn dặn của Hồ Chí Minh để đi đến quyết định làm nên chiến thắng Điện Biên Phủ. Quyết định đó phù hợp với Binh pháp Tôn Tử: “Tướng biết có thể

đánh và không thể đánh” [5, tr.563]. Sau này, nhiều tướng lĩnh từng tham gia chiến dịch cho rằng, đó là quyết định sáng suốt, phúc đức. Nếu đánh ngay, tổn thất có thể phải 10 năm sau mới khôi phục lại được. Giữ cách đánh ban đầu, nhiều người cũng sẽ không còn mà tham gia cuộc kháng chiến chống Mỹ.

Trong cuộc kháng chiến chống Mỹ, câu chuyện về bản lĩnh của tướng Giáp thì nhiều, ở đây xin dẫn ra sự thực hiện tư tưởng của Hồ Chí Minh khi kết luận sách *Phép dùng binh của ông Tôn Tử*: “Muốn thành công: thì phải biết trước mọi việc. Muốn biết trước mọi việc: thì phải dùng trình thám!” [6, tr.588].

Một trong những trình thám đã công khai danh tính là nhà tình báo chiến lược - tướng tình báo Phạm Xuân Ẩn. Ông đã thu thập được những tài liệu vô cùng quý giá mà Bộ Chính trị và Bộ Tổng tư lệnh khi nhận được rất hài lòng. “Thủ tướng Phạm Văn Đồng cười hề hả trong khi tướng Giáp tuyên bố: “Chúng ta đang ở ‘trong phòng điều hành tác chiến của quân Mỹ’” [7, tr.28]. Đó không chỉ là lời chúc mừng, khen ngợi gửi đến một “trình thám” tài năng. Từ những tài liệu ấy mà vị Tổng tư lệnh ra lệnh cho các đơn vị tham gia chiến dịch giải phóng miền Nam: “Thần tốc, thần tốc hơn nữa; táo bạo, táo bạo hơn nữa; tranh thủ từng phút, từng giờ; xốc tới mặt trận; giải phóng miền Nam. Quyết chiến và toàn thắng!”.

Như vậy, việc Hồ Chí Minh chọn thầy giáo dạy sử, người không qua trường quân sự nào làm Tổng chỉ huy quân đội là dựa trên cơ sở lý luận, cơ sở thực tiễn vững chắc. Và sự lựa chọn ấy được thực tiễn

chứng minh là hoàn toàn chính xác, đúng đắn. Người khẳng định: “Quân đội ta quen gọi Đại tướng Tổng Tư lệnh Võ Nguyên Giáp là Anh Cả. Cách gọi thân ái ấy rất đúng với tinh thần và lịch sử của quân đội ta...” [8, tr.264]. Điều đó chứng tỏ rằng Đại tướng Võ Nguyên Giáp vừa là nhà quân sự lỗi lạc vừa là nhà sử học tài ba.

3. KẾT LUẬN

Trên đây chỉ là một cách lý giải tại sao Hồ Chí Minh lại chọn thầy giáo dạy sử làm Tổng tư lệnh quân đội nhân dân Việt Nam. Trong bài viết này, chúng tôi cũng xin nêu một số suy nghĩ bước đầu, rất mong sự chỉ dẫn, góp ý của bạn đọc gần xa.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh, Viện Hồ Chí Minh và các lãnh tụ của Đảng: *Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử*, Sdd, t.2.
- [2] Võ Nguyên Giáp: *Những chặng đường lịch sử*, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 1994.
- [3] Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh, Viện Hồ Chí Minh và các lãnh tụ của Đảng: *Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử*, Sdd, t.4.
- [4] Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội, 2011, t.3, tr.563.
- [5] Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Sdd, t.3.
- [6] Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Sdd, t.3.
- [7] Jean-Claude Pomonti: *Một người Việt trầm lặng*, Nxb Tri thức, Thành phố Hồ Chí Minh, 2017.
- [8] Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Sdd, t.6.

Ngày nhận bài: 02-3-2018. Ngày biên tập xong: 11-5-2018. Duyệt đăng: 23-7-2018